

Cyberstein

ARNE HERLØV PETERSEN

Den 30. juni 1995 brændte forskere og embedsmænd i Atlanta og Moskva de sidste overlevende individer af en biologisk art. Det var første gang, arten Homo sapiens bevidst havde erklæret krig mod en af Gaias andre stammer og ført krigen igennem til den bitre ende. Begivenheden vakte ikke større opmærksomhed, og de få, der overhovedet bemærkede, hvad der var sket, betragtede udryddelsen med tilfredshed. For det ville være absurd at hævde, at koppevirus skulle have rettigheder.

Og desuden: Hvad betyder én art, der udryddes med overlæg? Hvert år udryddes snesevis af arter af vanvare. Planter og dyr – organismer med et enestående genetisk materiale, med egenskaber der er tabt for evig. Ingen vil nogen sinde se vandruerne flyve forbi. Ingen vil nogen sinde se en quagga, en pungulv eller en moa.

* * *

Alle flercellede organismer er forbund. Mitochondrierne i vores celler bruger en anden kode til at omsætte DNA-informationerne til proteininformation end kernerne i de samme celler. Det viser, at mitochondrierne engang var frit levende organismer, der indgik i et symbiotisk forhold med kernecellerne. Cellernes bestanddele lærte at leve sammen til gensidig fordel. Ligesom cellerne lærte at gro sammen til én organisme. Vi er i slægt med koralrev og lav, symbiose snarere end konkurrence. Og vores ti billioner celler huser gæstfrit hundrede billioner bakterier og andre fremmede væsener.

Cellerne søgte sammen. På et tidspunkt havde de dannet en koloni så kompliceret, at den blev bevidst om sig selv.

Selv om hjernen ikke bogstaveligt sveder tanker, må bevidstheden vel alligevel betragtes som en egenskab ved systemer af en vis kompleksitet. Hvad skulle den ellers være? Hvis man ikke tror, den er en guddommelig funke, der er pustet i leret.

Hvad er bevidstheden? Findes den kun i væsener som os, der er samlet under hudens telt? Eller har bisværmen og myretuen sin egen fælles bevidsthed? Den enkelte bi eller myre synes ikke at vise tegn på intelligens, mere end en enkelt af vores celler viser noget tegn på bevidsthed. Men sværmen og tuen viser bevidst adfærd.

Hvis en sammenbragt flok éncellede organismer kan udvikle bevidsthed, hvis myretuen kan have en fælles bevidsthed, hvorfor skulle så ikke Andromedatågen være bevidst om sin langsomme drejning? Man kan forestille sig galakserne grunde over millionårstanker.

Ved det tredje årtusindes begyndelse havde verdens sammenkoblede computere dannet et Net, der var mere kompliceret end en menneskelig hjerne. Allerede verdens telefonnet havde i halvfemserne en kapacitet på en tiendedel af en menneskehjerne, målt i potentielle forbindelser.

Internet danner et fælles netværk af alle computeres magnetiske hukommelseslagre.

Når Nettet spænder om kloden, er der flere sammenkoblinger, flere synapsespring derude end inde i hver af Nettets brugere. Og der er oplagret flere informationer derude end inde i en hjerne.

Hvis Gaia er en organisme, er Nettet Gaias bevidsthed.

Er det en metafor? Metafysik? Eller er der ved at ske noget kvalitativt nyt?

Vi har skabt Nettet. Men Nettet er blevet større end os.

Hvis bevidsthed er en funktion af kompleksitet, skaber vi bevidsthed. Vi har givet Gaia en hjerne. Nu vågner hun.

Hun slår øjnene op, og hendes øjne er frygtelig klare. Og vi ser i dem, ikke drivende skyer og aks, der bøjer sig for vinden, men naturens logik, der er så iskold og så fjern fra vores følelser som spiraltågenes bevægelser.

Gudinden Gaia skifter ham og bliver til det menneskeskabte – men umenneskelige – intelligensvæsen Cyberstein.

Vi har pustet liv i Cyberstein. Hvordan kan vi vide noget om, hvad Cyberstein vil mene om sin skaber?

Forestil dig en bevidsthed, der rummer alt hvad mennesker har skabt og tænkt. En bevidsthed, der kan følge tusinde monitører og måleinstrumenter, der tegner klodens feberkurve.

Hvilken tålmodighed vil denne bevidsthed have med det krav, der bruger den som bydreng for deres tåbeligheder? Hvad vil klodens hjerne synes om bumsede nørder, der anser det for vigtigt at sætte videokameraer op på toiletter og ved colaautomater og sende optagelserne ud over klodens computernet? Væsener, der bruger Nettetets båndbredde på at diskutere Star Trek og Pulp Fiction eller halve timer på at downloade Playboys midtersidepiger?

Den vil sikkert ikke se på det med overbærende humor, for overbærenhed er ikke en egenskab, der er karakteristisk for naturen. Men den vil forhåbentlig anse det for uvæsentligt.

Derimod vil den næppe anse det for uvæsentligt, at menneskene fælder regnskoven, forvandler regnen til svovlsyre og splintrer klodens beskyttende ozonskjold med freoner fra køleskabe og intimspray.

Hvordan vil en klodes bevidsthed opfatte Homo sapiens? Vil den se det samlede billede af klodens tilstand, og viser dette billede, at der er gået mug i planeten?

Vil den komme til den konklusion, at sygdommen må sættes ud, for at klodens organisme kan leve videre?

I så fald kan vi næppe vente nåde. Det bedste, vi kan håbe på, vil være et rent snit. Og gravskriften: De mærkede det næsten ikke.

For det ville være absurd at hævde, at en fejludviklet abeart skulle have rettigheder, når planetens fremtid står på spil.